

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

T R S T - 27. marca 1981
Leto XXXIII. - Štev. 6
Petnajstdnevnik - Quindicinale
Abbon. postale - Gruppo II/70
300 lir

Devalvacija in kršenje kredita pomenita brezposelnost

Gospodarski ukrepi vlade nevarno ogrožajo kupno moč delovnih ljudi

Lisičji pozivi demokristjanov k novim oblikam sodelovanja

«Če se italijanska vlada sestane v nedeljo popoldne, se nam vsem obetajo hudi čas». To je bil prvi komentar, ki nam je prišel na misel, ko smo slišali za omenjeno vest. Dejansko je ministrski svet pod predsedstvom Arnalda Forlanija sprejel vrsto gospodarskih ukrepov, ki jih zlepa ne bomo pozabili.

Pred tem se je nekaj zgodilo v senatu. Tu je namreč finančni minister Reviglio predložil zakonski osnutek, ki je spreminjal obstoječe davčne količnike. To je bilo že dolgo časa neizbežno, saj je inflacija v tiskani meri zvišala (samo številčno) poprečne osebne dohodke, da smo plačevali davke kot milijonarji, čeprav milijon rj bil več vreden teh davkov. Davčno reformo so zahtevali sindikati in vsa levica, predlog ministra Reviglia pa vendarle ni bil zadovoljiv. Zato smo se komunisti borili za njegovo spremembo v boljše. Dejansko nam je to uspelo, predvsem zaradi trhlости vladne večine, ki jo jezadnje čase opozicija pogostoma predglasovala. Tudi tokrat. Tako se je zgodilo, da je nova razpredelnica davčnih količnikov bila boljše uravnovešena. V primerjavi z vladnimi predlogi predvidevajo novi davčni količniki poprečno manjše davke za male in srednje osebne dohodke (nekako tja do 20 milijonov lir letno) in večje davke za visoke osebne dohodke, torej preko 20 milijonov lir letno.

Vlada je zjavkala, v državnem proračunu pa je nemudoma začelo škripati. Zakaj? Mislimo, da se je tokrat najbolje izkazalo to, kar smo vedno trdili in sicer, da vlada pobira davke predvsem delavcem in uradnikom, medtem ko so drugi, bogatejši davkoplačevalci nepomembni za državno gospodarstvo. Sprememba davčnih količnikov je pokazala na nesorazmerje med davkoplačevalci, v državnem proračunu se je odprla vrzel, za katero pravijo ministri, da je dosegla 1800 milijard lir. To pravzaprav ni niti tako hudo, če upoštevamo, da je v Italiji za 20 tisoč milijard utajenih davkov in da je torej tu rezerva, s katero bi lahko računala vsaka poštna vlada. V resnici pa so bile v državnem proračunu tudi druge luknje. Ne povsem na koncu, tudi luknje, ki so nastale zaradi novih

vojaških stroškov italijanske vlade, saj se je zares naglo prilagodila oboroževalni histeriji nove ameriške uprave.

Tako so že drugi dan po glasovanju v senatu govorili o novi luknji, tokrat za 5 ali celo 6 tisoč milijard.

Republikanski proračunski minister je zahteval preverjanje gospodarskega stanja. Pri tem velja poudariti neko kričeče protislovje. Vsakokrat, ko v Italiji nastopa nova vlada ali nova vladna koalicija, prikazujejo gospodarsko stanje dokaj rožnato. Vsak čas bomo izšli iz krize, nam zagotavljajo ministri in strankarski voditelji. Ko pa je čas obračunov ali političnih zapetljajev pa nam isti ljudje zatrjujejo, da je gospodarski položaj na robu propada. Pri tem seveda pozivajo k odgovornosti tiste, ki naj bi plačali za vse: delavce, sindikate, KPI.

Tako je tudi danes. Vlada je najprej z nedeljskim «blitzom» proglasila 6% devalvacijo lire do ostalih evropskih valut, obenem pa zvišala ceno denarja v bankah na 19%.

Že to bi bilo dovolj za oster socialni spopad. Kajti natančno moramo vedeti, kaj ti dve številki pomenita za preprostega človeka.

Pravijo, da je inflacija najkrivičnejši davek, ki prizadene predvsem nižje sloje prebivalstva, saj naraščajo življenjski stroški za poprečno 21% letno, osebni dohodki pa veliko manj. Skratka, kljub premični lestvici druginjske doklade, se ljudem iz meseca v mesec godi slabše. Pri tem jih tudi druginjska doklada ne ščiti več, saj vsak navidezni povečanje osebni dohodkov izničijo visoke davščine.

Kaj pa 6% devalvacija? Poskusili bomo to razložiti na kar se da preprost način. 6% razvrednotenje lire do ostalih evropskih valut pomeni predvsem to, da bodo italijanski izdelki na tujem cenejši in torej bolj konkurenčni. Nekaj takega smo sami razumeli vsakokrat, ko je bil razvrednoten dinar v sosednji Jugoslaviji in smo odkrili, da se nam spet splača kupovati nekatere izdelke, ki jih prej nismo upoštevali.

Toda devalvacija ima le minljive učinke. Recimo, da ima prav Agnelli, ki pravi, da si lahko oddahne za 8 mesecev. V tem času bodo namreč italijanski industrijci prodali na tujem zaloge odevnih izdelkov. Nekakšni «saldi» prejšnje sezone.

Toda 6% razvrednotenje pomeni tudi nekaj drugega. In sicer to, da bo Italija kupovala na tujem za 6 odstotkov dražje. Kaj pa Italija kupuje na tujem? Domala vse: energijo (nafto!), surovine, polizdelke in hrano. Vse to se bo nujno podražilo za najmanj 6 odstotkov. To pa pomeni perspektivno splošno podražitev vseh potrebščin, industrijskih izdelkov, energije, goriv, bencina, hrane... In torej nov skok v inflaciji.

Zato lahko rečemo, da se je vlada dejansko maščevala delavcem z novimi neizbežnimi podražitvami, ki bodo krepko znižali kupno vrednost naših osebnih dohodkov. Da bi bil ukrep najučinkovitejši pa so se v vladi začeli zavzemati za spremembo sistema premične lestvice. Nočejo namreč, da bi šli pod dež inflacije z dežnikom druginjske doklade, pač pa takorekoč goli.

Sindikarno gibanje je reklo vsemu temu ne, kakor tudi kmunistična partija, ki še enkrat poudarja nesposobnost te Forlanijeve vlade in poziva k demokratični alternativi.

Ko se barka potaplja in ko hoče vsiliti ljudstvu grenke zalogaje, se demokristjani radi spomnijo tudi korektnega odnosa z opozicijo. Piccoli je celo začel govoriti o nujnosti sodelovanja s komunisti, najbrž zato, ker se je zavedel, da socialisti sami ne morejo zavirati sindikalnega ogorčenja. KPI ne more sprejeti takih hinavskih pozivov. Demokristjani ne iščejo sodelavcev, pač pa so jim potrebni pajdaši. Mi pa za pajdaše ne bomo nikomur, posebno še v trenutku, ko skuša vlada napasti dosežke delavskega razreda.

Končno velja spregovoriti še o drugem ukrepu vlade, se pravi o zvišanju cene denarja na 19% in zmanjšanje likvidnosti bank. To konkretno pomeni omejevanje investicijskih kreditov, predvsem za malo in srednjo industrijo.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Še o slovenščini na Trgu Unità

Zapisali smo, da je «veto» slovenskim govornikom na Trgu Unità nesprejemljiv in da je dozorel čas, ko je treba nastali položaj spremeniti. Ni prav, da je celotna demokratična (in tudi slovenska) javnost ta «veto» obšla z molkom in čakanjem na to, kdo naj ukrene prvo potezo. Minila so desetletja, ko smo edino komunisti vztrajno ponavljali svojo zahtevo in protestirali zaradi «veta». Stvari so se vsekakor začele hitreje pomikati v trenutku, ko je izbruhnila polemika o odsotnosti slovenskega govornika med enotno manifestacijo za rešitev miljske ladjedelnice. Tudi v tem primeru pa mislimo, da nima smisla nadaljevati z vzajemnimi obtožbami ali iskanjem krivca za vsako ceno. Veliko pomembnejše je iskati, kako premostiti «veto» ob čimvečji enotnosti vseh demokratičnih sil, skratka vseh, ki jim je pri srcu miro-ljubno sožitje v naših krajih.

Miljski župan Bordon je pokrenil iniciativo s pismom, v katerem je jasno navedel načelne razloge, zaradi katerih je potrebno, da tudi na tržaškem Trgu Unità zazveni slovenska beseda. Na ta poziv je prejel več odgovorov, čeprav moramo izkreno priznati, da je v seznamu pozitivnih odgovorov več kričečih vrzeli. Med temi manjkajo odgovori nekaterih krajevnih uprav, strank in organizacij, ki bi nujno morale biti na strani slovenske manjšine. Čemu odlašanje z odgovorom?

Po drugi strani pa je zgovorno dejstvo, da je tržaški župan Cecovini odgovoril negativno na Bordonov predlog. V bistvu je župan Liste za Trst ponovil «veto», ki ga je na srečanju strank Gambassini motiviral s tem, da «bi volilci Liste vzrojili», če bi kdo govoril slovensko na glavnem tržaškem trgu. Da je tako, ne dvomimo. Vprašujemo pa se, kakšen

pomen imajo Cecovinijevi pozivi, naj stranke opravijo vzgojno poslanstvo do prebivalstva, če prav njegovo gibanje opravičuje tudi najbolj nazadnjaška zadržanja dela svoje volilne baze.

Vemo tudi, da je v vrhovih sindikalnih organizacij prišlo do izraza več pomislekov, predvsem kar zadeva načela o avtonomiji sindikalnega gibanja. Zato morja velja poudariti, da Bordonov predlog ni «enkratni», ne velja torej samo za prvomajsko manifestacijo, katero le omenja kot primer, pač pa nasplošno na možnost organiziranja velike manifestacije za enakopravnost in kulturno sožitje, ob kateri naj bi prišla do izraza enotnost vseh demokratičnih in kulturnih Tržačanov.

V tem smislu velja omeniti tudi pismo, ki ga je v odgovor miljskemu županu, napisal tajnik pokrajinske federacije KPI, tovariš Claudio Tonel.

Dragi župan, odgovarjam na tvoje odprto pismo z dne 28. februarja, ker se strinjam s tvojo pobudo, ki skuša odpraviti stare predsodke, ki segajo v leto 1958. Tistega absurda nismo komunisti nikoli sprejeli.

Ni nujno omenjati zahteve po globalni zaščiti Slovencev in kako njeno odlašanje postaja že «zgodovinska zamuda». Ne bom tukaj sprožal polemike.

Ti se nanašaš na izrazito dejstvo o uporabi trga Unità za javne manifestacije, kjer bi se lahko govorilo tudi v slovenščini.

Prav je, da se zberejo, kot ti praviš, ljudska mnenja. Mi se s teboj popolnoma strinjamo: vsa naša zgodovina govori o enotnosti in bratstvu med Slovenci

in Italijani, o enakih dolžnostih in pravicah.

Tako potrebuje vsaka narodnostna manjšina za svoj razvoj nekatere gotove prijeme in ve, da tvorijo «majhne stvari» enoto, ki ji pravimo politična volja z demokratičnimi garancijami, med katerimi tudi uporaba lastnega jezika.

Tipičen primer je zadeva o Trgu Unità, toda ne od danes. Danes se ta problem pojavlja z drugačno občutljivostjo, ker smo, upam, tik pred odobritvijo akona o globalni zaščiti.

Tudi zato je potrebno zbirati izjave, da se odpravi zloglasni komšarski «veto». Zavedamo se, da bo tak poseg boleč, ker vemo, da bi v obratnem primeru prišla na dan nestrpnost in potrditev italijanskega nacionalizma. To pa bi privedlo do nacionalnih proistališč, ki jih danes ne smemo več dovoliti.

Kultura sožitja se mora vsidirati v vsakega človeka: do tega lahko pride samo, če v vsakem človeku prevlada smisel za odgovornost, toda ne s kompromisom zavlačevanja ampak z zavestjo, da bo danes preložen problem dosledno prisoten jutri. Bodočnosti in mogoče graditi v negotovosti: tako se samo ostrijo neenotnost in oprekanje.

Komu koristi, da stvar ostane taka, kot je? Samo tistim, ki zavračajo vsakršno obliko miru in mirnega razvoja Trsta, tistim, ki hočejo ponovno vzpostaviti minulo hegemonijo s pomočjo sedanje «opreznosti».

Ali ne bi lahko, na primer, priredili na Trgu Unità nekakšno okroglo mizo, ne za propagandiranje, odobravanje ali osporavanje, ampak zato, da bi se boljše spoznali, razumeli, premislili in v duhu medsebojnega spoštovanja odprli novo stran v zgodovini našega mesta.

Cludio Tonel

Stališče tržaške KPI o sinhrotronu

V Miramaru so 24. marca umestili mestni odbor, ki bi moral prevzeti vse možne potrebe, da bo sinhrotron dodeljen Trstu

Tržaška Avtonomna Federacija KPI - Tiskovni Urad

Sporočilo italijanske vlade, da je postavila kandidaturu Trsta za postavitve sinhrotrona je pozitivno dejstvo.

V izvoljenih skupščinah je KPI zagovarjala vsedrjavni interes postavitve te pomembne raziskovalne strukture v Italiji in še posebej za tržaško kandidaturu, ker je mogoče uskladiti dejavnost te strukture z drugimi raziskovalnimi načrti mednarodnega značaja, ki obstajajo ali so namenjeni naši pokrajini.

Glavno vprašanje je danes to, ali bo italijanska kandidatura uspela spričo kandidatur v drugih državah in še posebej nemškega Hamburga.

Sinhrotron, o katerem danes razpravljamo, je 60-krat manjši od onega, ki so ga konec šestdesetih let nameravali zgraditi pri Doberdolu. Za njegovo uresničitev se zavzema 14 držav.

Sinhrotron služi raziskovanju strukture materije, za eksperimentiranje hipotez teoretske fizike in za preverjanje gmočnih komponent v industrijski namen.

Za njegovo dejavnost je potrebnih 200 ljudi, polovica teh pa je delavcev ali usposobljenih tehnikov, druga polovica pa znanstvenikov mednarodne razsežnosti, ki bi bili prisotni samo v obdobjih, ki so potrebna za uresničitev posameznih raziskovalnih načrtov.

Razsežnosti naprave zavzemajo 200 metrov širok krog. Take naprave obstajajo že v svetu in so celo v mestih in ne ustvarjajo posebnih problemov varstva okolja. Živo je zanimanje tudi za vpliv, ki ga lahko ima na znanstveno sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo.

KPI vsekakor meni, da so povsem razumljivi in upravičeni pomisleki prebivalcev področja okoli Banov, ki ga je tržaški občinski svet izbral za morebitno postavitev sinhrotrona.

V ta namen je bila že sklicana skupščina komunistov vzhodnega Krasa, ki se je je udeležil poslanec Antonio Cuffaro, ki pri vsedržavnem vodstvu KPI odgovarja za vprašanja znanstvene raziskave.

Prisotna sta bila še občinski svetovalec Ugo Poli, ki pri pokrajinskem vodstvu KPI odgovarja za vprašanja dela in gospodarstva ter pokrajinski svetovalec Dolfi Wilhelm, partijski referent za to področje.

KPI meni, da se moramo izogniti širjenju nepotrebnega alarmizma proti novim raziskovalnim dejavnostim, ki so potrebna za proizvodno in kakovostno rast dežele. V trenutni krizi si ne moremo predstavljati mednarodne kompetitivnosti Italije in naše pokrajine brez znanstvenega in tehnološkega napredka.

Kakovostni razvoj je torej v korist delavskega gibanja, demokratov in slovenske manjšine, ki so prizadeti zaradi družbenega in gospodarskega zastoja in izseljevanja mlade kakovostne delovne sile.

V Trstu samo meščanstvo, s svojimi parazitiskimi privilegiji, noče proizvodnega razvoja ter industrij in zahteva zase zgolj podpore.

KPI zato meni, da morajo odgovorni za posamezne načrte, odgovoriti na zahteve po informiranju in nadzorstvu, globalnih jamstev o izkoriščanju ozemlja in ustreznega ravnotežja na njem, ki prihajajo iz vrst italijanskih in slovenskih članov krajevne skupnosti.

Način, kako so doslej ravnale oblasti (dežela ter tržaška občina) nujno vzbujajo nezaupanje in zaskrbljenost. Zato je potreben vzebinski in metodološki preokret.

KPI zato poziva k odgovorni mobilizaciji prebivalce in ugotavlja, da se morajo krajevni izvoljeni organi zavzemati za sledeče rešitve:

1) odobritev zakonskega predloga KPI o znanstveno tehnološkem raziskovalnem območju (ZTRO), da bo konzorcij tega območja

a) zasegel potrebna zemljišča samo z najemom površine, brez razlastitve lastnikov, ki zasego lahko prekličejo v primeru, da ostane območje neizkoriščeno.

b) prejel od države potreben denarni sklad za stroške namestitve sinhrotrona in odplačilo lastnikov ter krajevne skupnosti.

c) lahko računal s posebnimi skladi za uporabo tehnološko raziskavo v industrijske namene.

Pri tem pripominjamo, da so dejavnosti ZTRO predvidene na področju bivšega begunskega taborišča pri Padričah, ki je sedaj na razpolago, po uspešnem nastopu prebivalstva, proti reakcionarnemu načrtu o gradnji mladinske jetnišnice.

2) Potrebno je izdelati načrt obnove in sanacije ter ozemeljskega razvoja za vzhodni Kras, za katerega naj jamči odnos med rajonskim svetom, tržaškim občinskim svetom, gorsko skupnostjo in deželo, predvsem kar zadeva demokratično nadzorstvo tudi glede na že obstoječe probleme, ki so nastali zaradi velikih posegov na teritoriju, kot so avtoporto pri Fernetičih, opensko pokopališče, sistem velikih cestnih povezav s tržaško lukko ter znanstveno raziskovalno območje. Od tod, torej, potreba po posegih, ki naj nudijo določeno kompenzacijo v storitvah, na kmetij-

skem področju in drugih, ki so potrebni za rast krajevne skupnosti.

3) Italijanski parlament naj odobri zakon o globalni zaščiti slovenske narodne manjšine, ki naj bo temeljno jamstvo demokratičnih pravic ter družbenogospodarskih značilnosti, ki so potrebni za razvoj manjšine, ki je tesno povezava z ozemljem, na katerem živi. Odnos do ozemlja je bistvenega pomena in ga je treba zaščititi z novimi jamstvi v okviru zares demokratičnega načrtovanja.

Komunisti se obvezujejo na vseh ravneh, da se bodo zavzemali za najširšo enotnost pri uresničevanju teh predlogov.

Nov odnos med razvojem in ozemljem je bistvenega pomena za napredek demokracije.

Tembolj v tržaški pokrajini. Problemi vzhodnega Krasa so preizkusni kamen resnosti za vse.

Tržaška Avtonomna Federacija
KPI
Trst, 19. marca 1981

Splošna stavka za rešitev miljske ladjedelnice «AA»

Kolikšno vrednost ima ministrova beseda? To je vprašanje, ki se pojavlja na ustih tisočev tržaških delavcev po sporočilih iz Rima, po katerih javna družba Fincantieri nima pravega namena pristopiti k oblikovanju skupne javne družbe za prevzem uprave miljske ladjedelnice «Alto Adriatico», za katero so se javno obvezali vprico enotnega odposlanstva tržaške pokrajine, tako predsednik vlade Forlani, kakor tudi minister za državne soudeležbe Demichelis.

Znano je, da so tedaj postavili kot pogoj za dokončni prevzem miljske ladjedelnice, tudi pogoj, da mora stara družba «Alto Adriatico» v stečaj, ker nova javna družba Fincantieri-Friulia ne namerava prevzeti finančnih obveznosti prejšnje uprave. Dejansko se je zgodilo prav to. Stara družba je v stečaju in miljsko ladjedelnico upravlja sodstvo, dokler ne bosta dograjeni ladji na splavišču. Če medtem vlada ne bo spoštovala sprejetih obvez, bo ladjedelnica zaprta, delavci pa odpuščeni iz službe.

Prav zato se delavci v Trstu ponovno mobilizirajo. Vlado in Fincantieri moramo prisiliti, naj spoštujejo dano besedo. Prisiliti jih je treba, naj se pred koncem maja ustanovi nova javna družba z javnim (državnim in deželnim) kapitalom, ki bo prevzela ladjedelnico in ji zagotovila nova naročila!

Sindikalna federacija in krajevne uprave sklepajo o splošni stavki, ki bo oklicana v celotni tržaški pokrajini za prvi teden v aprilu.

Nesprejemljivo je namreč, da se vlada poslužuje dvojne mere pri obravnavi podobnih primerov. Prav te dni je prišla iz Rima vest, da je javna družba GEPI

sklenila pristopiti s 60% glavnice v elektronsko družbo ZANUSSI iz Pordenona, ki ima svoje obrate po celi Italiji. Iz Pordenona pa je, mimogrede povedano, tudi deželni odbornik za industrijo De Carli, član osrednjega socialističnega vodstva (kot tudi minister Demichelis). Prav De Carli je te dni krepko ošibil sindikalno fronto s svojimi neupravičenimi in ostrimi napadi na račun tržaških in goriških sindikatov.

In še to. Pred nekaj tedni je grozil stečaj ladjedelnici «Breda» pri Benetkah, od koder je doma minister Demichelis. V enem mesecu je Fincantieri investirala v beneško ladjedelnico 800 milijard lir! Rešitev miljske ladjedelnice stane veliko, veliko manj. Ni torej vprašanje denarja, pač pa politične volje. Mi pravimo, da mora Trst ostati tudi industrijsko mesto. Zato se ne moremo sprijazniti z vladno politiko, ki nas potiska v kramarstvo in terciarne dejavnosti.

V soboto, 28. marca bo na sedežu Tržaške federacije KPI v ul. Capitolina seminar na temo šestih referendumov, za katere bomo volili 17. maja. Seminar bo pričel ob 9. uri in bo trajal ves dan. Vabljeni so vsi člani sekcijških odborov in vsi tovariši, ki jih ta argument zanima. O referendumu za splav bo spregovorila Perla Lusa, medtem ko bo Fausto Monfalcon pojasnil stališča partije glede ostalih referendumov. Sledila bo razprava, razčlenjena tudi na delne skupine, zaključila pa jo bo Alida Castelli, članica državnega vodstva ženske komisije. Zaključek je predviden za pozne popoldanske ure.

Po «pilatovski» razsodbi v Catanzaru

Manjkajoči člani dokaznega postopka

Prizivno sodišče v Catanzaru je torej odločilo. Nekateri pravijo, da je bil sklep o oprostitvi vseh obtožencev v zvezi s pokolom v milanski kmečki banki, torej Frede, Venture, Giannettinija in Valpreda na drugi strani, pravzaprav salomonska odločitev. Milanski preiskovalni sodnik Gerardo D'Ambrosio pa je izjavil, da je razodba vredna Poncija Pilata, ki si je, kot znano, umil roke. Freda bo najbrž ostal v ječi še nekaj tednov ali mesecev, Ventura pa se bo moral zmazati iz argentinskih jetnišnic. Fašistični časnikar, sicer pa vohun države varnosti Giannettini, pa je že na svobodi. Na svobodi ostane tudi anarhist Pietro Valpreda, kateremu so prisodili 4 leta zaporne kazni, prav toliko, kolikor jih je preстал v preiskovalnem zaporu.

Vemo, da je razsodba sodnikov v Catanzaru izzvala splošen val ogorčenja. Vendar tu ni mesto, da bi še dalje komentirali razsodbo, tudi zato ne, ker nam zakonodaja ne dopušča preveč kritičnega odnosa do sodstva na splošno. Pač pa lahko v nekaj vrsticah obnovimo bistvene postavke dokaznega gradiva, ki je botrovalo tej razsodbi. Pri tem velja upoštevati dejstvo, da je sporni razsodbi sodnikov v Catanzaru botrovalo več pomembnih okoliščin, za katere mnogi sodniki menijo, da niso bile zakonite, še manj pa v skladu z ustavnim določilom, da ima vsak obtoženec pravico do sojenja v mestu, kjer je zagrešil zločin, pred lastnim naravnim sodnikom. Samo po sebi umevno je, da bi morala preiskavo o srhljivem milanskem pokolu, ki je terjal skupno 16

smrtnih žrtev, voditi ena sama skupina sodnih preiskovalcev, najbrž iz Milana.

Dejansko je v začetku bilo tako. Dežurni preiskovalni sodnik je v Milanu nemudoma začel preiskavo, le nekaj ur po eksploziji peklenkega stroja v prostorih kmečke banke na trgu Fontana, ob 17.30 dne 12. decembra 1969.

Ravnokar se je zaključila vroča sindikalna jesen, v Italiji so bili študentski nemiri, politična napetost je dosegla višek. Bomba na trgu Fontana je čez noč spremenila vzdušje. Začelo se je preganjanje sindikalnih aktivistov. 16 tisoč so jih v nekaj dneh prijavili sodstvu. Pozneje je moral predsednik republike Saragat oklicati zanje amnestijo, sicer bi bile italijanske ječe polne delavcev. Čutiti je bilo mednarodni vpliv grškega državnega udara. V Atenah so namreč vladali fašistični polkovniki, ki so tedaj vzdrževali tesne prijateljske zveze z italijanskimi desničarskimi krogi. Na nekem seminarju je časnikar misovskega glasila IL SECOLO D'ITALIA Giannettini teoriziral levičarski terorizem kot nujni pogoj za desničarski državni udar. Če se levica ne zgane, je poudaril, ji moramo podtakniti atentate. V Rimu je sedela levosredinska vlada, ki ni bila po godu zmernim krogom. Sindikalne boje je skozi celo leto 1969 spremljalo pokanje bomb: na šolah, na vlakih, v bankah. Vsakokrat so dolžili za atentate anarhistične skupine in vsakokrat so jih morali oprostiti zaradi pomanjkanja dokazov.

Milanski sodnik, ki je pričel tistega usodnega dne preiskavo in jo usmeril

proti desnici, je že naslednjega dne izvedel, da so celotno zadevo predali rimskim sodnikom Occorsiu in Cudillu. Zakaj? Zato, pravijo, ker je bomba v rimski banki eksplodirala nekaj minut pozneje in je bil torej zadnji zločin zagrešen v italijanskem glavnem mestu in ne v Milanu. V Rimu pa so že imeli na muhi anarhiste z Valpredo na čelu. V Milanu so proti Valpredi imeli en sam dokaz: pričevanje tedaj že umirajočega taksista Rolandija, ki je Valpredo spoznal potem, ko mu je kvestor Guida pokazal njegovo sliko. Pričevanje so pozneje razveljavili.

Medtem se je v Trevisu pojavila priča, profesor Lorenzon. Povedal je, da mu je prijatelj Giovanni Ventura, nekaj prepričan fašist, zaupal, da je sodeloval pri pokolu v milanski banki in da je šlo za pomoto. Lorenzonu rimski sodniki niso verjeli. Proglasili so ga za neprisebneža. Kljub temu pa sta v Trevisu in Padovi začela ločeno preiskavo sodnika STIZ in CALOGERO. Odkrila sta črno celico Frede in Venture. Odkrila sta, da je bila torba za peklenki stroj kupljena v Padovi. Odkrila sta, da je Freda kupil timerje, ker se mu je pred tem ponesrečil atentat z drugačnim detonatorjem.

Pozneje je preiskava romala v Milan, k sodnikom D'Ambrosiu, Fiasconaru in Alessandriniju. Ti so začeli zbirati dokaze o odgovornostih članov državnega aparata in policije, ki so nekaj let po milanskem pokolu zbrali veliko sledi in uničili mnogo dokazov. Leta 1974 so tudi njim odvzeli preiskavo in jo spet preusmerili v Rim, končno pa v Catanzaro, tisoč kilometrov od kraja zločina. Medtem je zagonetno umrlo kakih 10 prič. Sodnik Lombardi iz Catanzara je prisilil vlado, da je priznala istovetnost agenta države varnosti Giannettinija. V zadevo so bili vpleteni vrhovi državne varnosti. Zaslišani so bili tudi vidni politiki in generali.

Sedaj pa sodniki v Catanzaru, člani prizivnega sodnega zbora, trdijo, da ni dokazov za to, da je padovanska fašistična celica zakrivila tudi atentat v Milanu. Logično zvezo so sodniki ugotovili tja do atentatov na vlakih, 8. avgusta 1969, potem pa se sledi izgubijo. Morda je to tudi res. Med atentati na vlakih, ki jih tudi prizivno sodišče v Catanzaru pripisuje celici Frede in Venture, in milanskim pokolom manjka pomemben vezni člen, ki ga vsi preiskovalci niso hoteli upoštevati. To je poskus pokola na slovenski šoli pri svetem Ivanu, 4. novembra 1969. Tedaj je bil predsednik republike Saragat v Jugoslaviji. Pokol na slovenski šoli bi vzbudil ostro mednarodno napetost in dal duška iredentističnim krogom v italijanski vojski. Da so ti krogi obstajali dokazuje primer polkovnika Spiazija in zarotniške skupina VETROVNICA.

24. marca so mladinske organizacije priredile v Trstu skupno manifestacijo proti smrtni kazni

(Nadaljevanje na 8. strani)

Novi problemi v luči kontinuitete

Nadaljevanje iz prejšnje številke

Kot bi bilo moč razbrati iz prvih reakcij Zahoda, sta oviri – ali pa vsaj nejasnosti, ki ju je treba odstraniti – za začetek oziroma nadaljevanje dialoga Vzhod-Zahod predvsem dve. Prva je dejstvo, da si je Sovjetska zveza, še pred dvema desetletjema bolj ali manj povsem stisnjena v meje tistega svetovnega reda, ki ga je prinesla druga svetovna vojna, ustvarila mostišča zelo blizu točk, ki jih Zahod ocenjuje kot vitalne, druga pa je Reaganova doktrina, da se s Sovjetsko zvezo ne bo pogajal iz podrejenega položaja – kar daje slutiti, da se hoče (o tem govore tudi napovedi o bližnjem novem krogu oboroževanja) pogajati s pozicije premoči in z željo potisniti Sovjetsko zvezo nazaj z mostišč, ki jih je bila zasedla v zadnjih letih. Kako se bo to preliminarno vprašanje razpletlo, za zdaj še ni jasno, kajti tudi Brežnjev je ob vsej prožnosti, ki jo izpričuje njegova »mirovna ofenziva«, povsem jasno in trdno pribil, da se je moč z Zahodom pogajati samo »na temelju enakovednosti in enake varnosti«. Značilen povsem konkreten izraz te relativno nove globalne enakovednosti je predlog za pogajanja o ureditvi razmer na območju Perzijskega zaliva, se pravi na območju, na katerem se SZ doslej ni pogajala kot sobesednik Zahoda, ki je razmere na njem »urejal« suvereno. V zvezi s popuščanjem napetosti velja opozoriti tudi na to, da je Brežnjev v referatu še bolj, kot je bila doslej navada, diferencial Zahod na njegove posamične elemente, (vključno s socialno demokracijo, ki jo je obravnaval pozitivno, kolikor podpira sovjetske mirovne pobude, in negativno, kolikor jim nasprotuje in »podlega militarnističnim pritiskom« v prid oboroževalni tekmi), kar tudi po svoje priča o tem, kako pozorno sledi Sovjetska zveza diferenciaciji, ki jo Reaganova politika vnaša v zahodni svet.

Ob tem velja za orientacijo seveda dodati še to, da se »mirovna ofenziva« Brežnjeva nanaša predvsem na tisti sektor splošnega popuščanja napetosti, ki zadeva ZDA in SZ, ki torej olajšuje breme vzdrževanja oboroženega ravnotežja predvsem tema dvema, in sicer tako, da dogovorno preskakujeta nekatere (nepotrebne) faze oboroževanja. Ta del je seveda pomemben, vendar pa še zdaleč ne zajema ambicij, ki jih imajo na tem področju razorožitve in popuščanja napetosti tako mnoge države zahodnega sveta kot tudi države v razvoju, ki od popuščanja napetosti pričakujejo, da bo zagotovilo tudi popuščanje političnega in gospodarskega pritiska s persil nanje.

Orožje in akumulacija

Ker predstavlja oboroževalna tekma strahovit pritisk na sovjetsko gospodarsko

akumulacijo, pa je Brežnjev z »mirovno ofenzivo« posredno segel tudi že na notranjepolitično področje. Te povezave Sovjetska zveza že nekaj časa ne skriva več. Brežnjev sam je na 25. kongresu leta 1976 izjavil: »Ne prikrivamo, da nam popuščanje napetosti omogoča ustvarjanje ugodnih razmer za izgradnjo socializma in komunizma.« V referatu na 26. kongresu je generalni sekretar KPSZ to soodvisnost formuliral takole: »Naš boj za utrditev miru in za popuščanje mednarodne napetosti je predvsem boj za to, da bi sovjetskemu narodu zagotovili nujne zunanje razmere za izpolnitev ustvarjalnih nalog, ki so pred njim.« Po zahodnih ocenah porabi Sovjetska zveza vsaj petnajst odstotkov narodnega dohodka za oboroževanje (ZDA okoli pet odstotkov), to pa je izdatek, ki brez dvoma hudo obremenjuje sovjetsko akumulacijo.

Toliko težja pa je ta oboroževalna hipoteka v luči podatkov, ki jih je v referatu objavil tudi Brežnjev. Potem ko je sovjetsko gospodarstvo v dolgem obdobju ekstenzivnega investiranja dosegalo – po uradnih sovjetskih statistikah – po deset in večodstotne stopnje gospodarske rasti letno, se je družbeni kosmati proizvod v zadnjih desetih letih povečal za 67 odstotkov (ali 6,7 na leto), v zadnji petletki pa za 29 odstotkov (ali za 5,8 na leto); posebej problematično je stanje v kmetijstvu, ki bi moralo poskrbeti ne le za bolj kvalitetno hrano industrijskih delavcev, marveč tudi za hrano na novo zaposlene delovne sile, ki pa je v zadnjem desetletju pridelalo komaj za 23 odstotkov več kot v desetletju poprej.

Prav to zastajanje sovjetskega gospodarskega stroja je povod za to, da so v zadnjih dveh letih spet nekoliko oživele razprave okoli zdaj že več kot petnajst let starega projekta gospodarske reforme, katere tihi zagovornik je bil dolga leta pred kratkim umrlj premier Kosigin. Na podlagi teh razprav je tudi v referatu prišla do izraza teza (ki seveda ni povsem nova, saj je bil o njej govor tudi na obeh zadnjih kongresih, četudi ne tako decidirano), da stabilizacije sovjetskega gospodarskega razvoja ni več moč dosegati na temelju ekstenzivnega načina gospodarjenja: tudi sovjetski ekonomisti so zadnji čas izrekli sodbo, da je dinamika gospodarskih indeksov zadnja leta takšna, da se objektivno že približuje tisti meji, na kateri ni več moč zagotavljati razširjene reprodukcije. Spričo tega je Brežnjev v referatu že kar v prvih stvkih poglavja, ki je bilo posvečeno gospodarski politiki KPSZ, kot osnovno usmeritev te gospodarske politike izpostavil »prehod k pretežno intenzivnim faktorjem gospodarske rasti«. Ko je govoril o razlogih za zastajanje, pa je Brežnjev kot njihov poglaviti razlog navedel dejstvo, da »še ni v celoti presežena sila inercije, tradicije in navad, ki so nastale v tistem času, ko v

ospredju ni bila toliko kakovostna kot je bila količinska stran zadeve«.

V tej zvezi je referat navedel celo vrsto akcijskih smeri: povečano storilnost in kvaliteto dela, obnavljanje industrijskega aparata, boljše izkoriščanje zmogljivosti, integracijo znanosti in raziskav (tudi na vojaškem področju) v proizvodnjo, varčevanje z energijo, uvajanje sintetičnih substitutov, ki naj bi zmanjšali porabo kovin, boljše stimuliranje kmetijstva, vključno z novim vrednotenjem v Sovjetski zvezi majhne pa zelo intenzivno obdelovane obišnice – skratka ukrepe, zaradi katerih naj bi »rezultati proizvodnje rasli hitreje kot izdatki zanjo«.

S kakšnim družbenim »aparatom« naj bi sovjetsko gospodarstvo zaustavilo negativne težnje zadnjih let? Tudi na tem področju je 26. kongres ostal v okvirih kontinuitete.

Osnovna zahteva, ki jo je v tej zvezi postavil Brežnjev, je – kot že večkrat doslej – zahteva po izboljšanjem delu planskega in gospodarsko – upravnega aparata na eni strani, na drugi strani pa zahteva po ustrežnejših metodah organizacije in merjenja vložnega dela predvsem na področjih, ki so deficitarna. Osnutek za takšno reformo gospodarjenja je bil sprejet že na enem od plenarov iz leta 1979 in napoveduje reformo povezave industrijskih podjetij tako po panogah kot tudi teritorialno, reformo cen na veliko (ki pa jih ne določa trg, marveč jih določajo planski organi in opredeljujejo uspešnost gospodarjenja podjetij), spremembe na področju vrednotenja izdelave, tako da bi poslej uspeh gospodarjenja ne merili več s količinskimi indikatorji, marveč tako, da bi merili na novo ustvarjeno vrednost, ter – kot že rečeno – bolj individualno merjenje vložnega dela (ocenjevanje uspešnosti dela brigad). Kar zadeva kmetijstvo, naj bi – razen pridelovanja na zasebnih obišnicah, za katere je Brežnjev dejal, da jih je treba na novo ovrednotiti ne samo po gospodarski, marveč tudi po »moralni« plati – denarno posebej visoko spodbujali pridelak, ki ga sovhozi in kolhozi oddajo državi nad siceršnjo plansko obveznostjo. Gre torej za operativno-tehnične ukrepe: o ukrepih, ki bi spreminjali sam položaj delavca v sistemu ustvarjanja družbenih dobrin, oblikovanja pogojev dela ter delitve produktov dela ne na kongresu ne pred njim ni bilo govora. Vsi ti ukrepi naj bi poslej zagotovili rast kosmatega narodnega proizvoda po letni stopnji, ki bi se gibala med 3,5 in 3,8 odstotka in ki je za dosedanje ekstenzivno investiranje zelo nizka.

Pri poročanju o 26. kongresu in gospodarski problematiki, o kateri je bil govor na njem, je treba omeniti še dva kompleksa, ki jima je referat generalnega sekretarja posvetil posebno pozornost: čedalje večje težave zaradi dejstva, da so faktorji proizvodnje v SZ porazdeljeni zelo neugodno: in pa stanje na trgu potrošnih dobrin.

Kar zadeva prvo vprašanje, se Sovjetska zveza vse bolj intenzivno sooča z dejstvom, da so osnovni proizvodni faktorji porazdeljeni vsaksebi: osrednji del Sovjetske zveze ima zelo razvito industrijsko proizvodnjo, vendar pa se že dolgo časa otepa s pomanjkanjem delovne sile, energije in surovin; Srednja Azija je gospodar-

sko nerazvita, ima pa mnogo proste delovne sile: v Sibiriji, ki ima surovin na pretek, pa se otepajo s pomanjkanjem delovne sile. Brežnjev je temu problemu posvetil nenavadno veliko pozornosti, ne glede na to pa problem ostaja problem, kajti tako osvajanje Sibirije kot tudi migracija delovne sile terjata daleč nadpovprečne naložbe. Kar zadeva to področje, naj bi – tako je moč posneti iz naštevanja poglavitnih zaokroženih industrijskih kompleksov na teh ozemljih – še nadalje pospeševali nastajanje velikih proizvodnih jeder oziroma »teritorialno – proizvodjalnih kompleksov«. Ki pa, kot že rečeno, terjajo visoke naložbe.

Potrošnja kot politični faktor

Kar zadeva drugo vprašanje, pa je 26. kongres prvi v obdobju Brežnjeva, ki je uveljavil načelo hitrejše rasti skupine B (proizvodnja potrošnih dobrin), potem ko je imela skozi desetletja prednost planska skupina A (proizvodnja sredstev za delo).

Tudi letošnji referat generalnega sekretarja je posvetil vprašanju preskrbe prebivalstva izjemno veliko pozornost, pri čemer je treba enega od razlogov za to iskati tudi v spoznanju, da lahko postane nezadostna preskrbljenost trga potrošnih dobrin resen politični problem – kot je zelo radikalno pokazal tudi položaj na Poljskem. Ker je stanje na sovjetskem trgu potrošnih dobrin že nekaj časa zelo kritično, Brežnjev ni samo opozarjal na to, da je treba trgovine bolj založiti in v njih bolj postreči (»Trgovina, restavracija, kemična čistilnica – v njih so ljudje sleherni dan. Kaj lahko kupijo? Kako jih sprejmejo? Kako se z njimi pogovarjajo? Koliko časa porabijo vsak dan za vsakršne potrošne opravke? Po tem, kako se rešujejo ti problemi, ljudje v največji meri sodijo o našem delu.«), marveč je navedel tudi številke, ki naj bi obetale boljše čase: delež potrošnje naj bi se od 75,3 odstotka v letu 1980 povečal na 77,3 odstotka kosmatega narodnega produkta v letu 1985.

K vsemu temu kongresna razprava ni dodala kaj bistveno novega, pri čemer je bila kontinuiteta politike tako imenovanega obdobja Brežnjeva potrjena tudi s partijskimi kongresi v štirinajstih od petnajstih republik nobenih kadrovskih sprememb na tej ravni) in pa volitvami organov KPSZ. Svojevrstno utrjevanje te politike pomeni tudi predlog Brežnjeva, naj bi spremenili in dopolnili dvajset let stari program KPSZ, ki je po besedah Brežnjeva »pravilno odražal zakonitosti družbenega razvoja«, katerega številna izhodišča na primer o gospodarski tekmi z ZDA, ki naj bi jih SZ do leta 1980 prehiteli, ocenjevanje razmer v mednarodnem komunističnem in delavskem gibanju, ocenjevanje socialne demokracije, ocenjevanje protikolonialističnega gibanja itd.) so bolj zanimivo pričevanje o dobi pred dvajsetimi leti kot pa usmerjevalec akcije pred koncem dvajsetega stoletja. Kongres je predlog seveda sprejel.

Marjan Sedmak DELO - Ljubljana

Kdo sme bičati Verča in Kobala?

Prejšnje dni je izbruhnila na dan zanimiva polemika med »Novim listom« in deželnim svetovalcem SSK dr. Dragom Štoko.

Gre za znano satirično oddajo »220 volt...«, ki jo pripravljata Sergij Verč in Boris Kobal. Satira je pač satira in jo kaže sprejeti za to, kar je, pretirano zabavljanje nad napakami sodobne družbe ali posameznikov. Verč in Kobal sta se prešerno delala norca iz vsega, kar pač zasluži, da se človek ob tem ponorčuje. Pri tem pa sta povedala tudi marsikatero bridko resnico. Pred letom dni, na adventni čas, sta pripravila oddajo o Veliki noči. Pa ne toliko o krščanskem prazniku vstajenja, kot o potrošniških zlorabah tega (in tudi drugih, pripominjamo mi) verskih ali ljudskih praznikov. Nekoč je bila Velika noč lep pomladanski praznik, za kristjane

največji praznik. Otroci smo picali pihhe, nosili v cerkev pinco, pršut in hren, doma so matere peklye potice in kuhale žolco. Potrošniška družba pa nam vsiljuje velikonočne pečene »golobice«, čokoladna jajca (od 5 do 15 tisoč lir!), darila in, seveda, drage izlete na sneg ali k morju... Ob vsem tem sta se satirika ponorčevala iz potrošniškega dojemanja praznika, ki izgublja tako verski, kot tudi ljudski značaj.

Oddaja je vzbudila ostre kritike tradicionalnih katoličanov, za njimi pa je potegnil Štoka z vprašanjem v deželnem svetu.

Pozneje je v odgovoru na pripombe NL pojasnil, da deželni svetovalci nima druge poti. Pa ni res. Prav deželni svet voli posebno komisijo, ki je zadolžena, da usmerja in nadzoruje radijske in televizijske oddaje kulturnega značaja. V

tej komisiji je sedaj, najbrž prav po Štokovi zaslugi, tudi predstavnica SSK, Marija Ferletič (če se ne motimo). No, prav ta komisija, ki deluje v isti palači in pod pokroviteljstvom deželnega sveta, bi bila poklicana, da se izreče o oddaji in se morda tudi pogovori z odgovornim za kulturne programe slovenskega radija, Slovincem dr. Benedetčem.

Štoka je vse to mirno obšel in se obrnil na odbornika Barnabo (PRI), slednji na direktorja RAI. V odgovoru je Barnaba obsodil oddajo in dal Štoki prav. Takoj zatem mu je pritegnil IL MERIDIANO, ki sicer ne opazi spodrsrljavev v italijanskih radijskih in televizijskih oddajah, a mu je očitno prijetno, da lahko zlasa Slovence.

Kaj pravi pri vsem tem Novi list? To, da bi bilo bolje, če bi Slovenci take stvari reševali med seboj, ker smo vendarle subjekt in tudi zato, ker se borimo za to, da bi sami upravljali svoja občila. Štoka mu odgovarja, da je bila raven slovenskih radijskih oddaj na dostojni ravni, ko so jo vodili italijanski funkcionarji...

To je pač preteklost, za katero upamo, da se ne bo vrnila, pa čeprav bi se dr. Štoka s tem ne strinjal.

Verču in Kobalu pa svetujemo, najraje pripravijo oddajo o prostituciji. Bosta še slavna postala.

21. in 22. marca je bil v gledališču »F. Prešeren« v Boljuncu mednarodni seminar o Glinščici, ki se je zaključil s pohodom od Gornjega konca (Boljunec), preko meje na Beko

DELO - glasilo KPI
za slovensko narodno manjšino
Direktor ALBIN ŠKERK
Ureja uredniški odbor
Odgovarja FERDI ZIDAR
Uredništvo in uprava:
Trst - Ulica Capitolina, 3
telef. 76.48.72, 74.40.47
Dopisništvo v Gorici: Ulica Locchi, 2
telef. 24.36
Poštni tekoči račun 11/7000
Letna naročnina 6.000 lir
Tisk: Tipo/lito Stella snc
Ulica Molino a Vento, 72 - Trst

V nedeljo, 22. marca je bila odprta meja res na stežaj odprta, saj za prehod ni bilo treba dokumentov

Velika množica, okrog 2000 ljudi, se je udeležila nedeljskega pohoda po Glinščici

PRISPEVKI

Ob poravnavi naročnine darujejo za sklad DELA

Viljem Sirk 5.000 lir; Viktorija Kodrič 4.000 lir; Viktor Tence 4.000 lir; Angel Sedmak 4.000 lir; Ivan Košuta 4.000 lir; Irma Švab 3.000 lir; Gabrovec Palmirino, Praprot 4.000 lir.

Ob 16. obletnici smrti Ivana Sulčiča prispevajo mama in bratje 10.000 lir za sklad DELA.

V spomin na mamo Lucijo daruje Zoro Tretjak 50.000 lir za DELO.

V spomin na Ninota Pertota darujeta Angel Bandelj 4.000 lir in Boris Sirk 15.000 lir za sklad DELA.

Pertot Vanda, Nabrežina, 4.000 lir; Evgen Kalc, Padriče, 4.000 lir; Srečko Grgič, via Farnetello, 4.000 lir; Marija Pavlin, Sesljan, 2.000 lir

Ob 14. obletnici smrti Jožefe Košuta prispeva Bogomir Sirk z družino 20.000 lir za sklad DELA.

Ob 40. letnici prerane smrti Josipa Baruta, darujeta sestri Avgušтина in Dora 20.000 lir za sklad DELA.

Ob poravnavi naročnine so prispevali iz Boljunca:

Antonija Klun 4.000 lir; Anton Montania 4.000 lir; Mario Kozina 2.000 lir; Danilo Kocjančič 4.000 lir; Drago Klun 4.000 lir.

Za vse prispevke se toplo zahvaljujemo.

DELAJSKE ZADRUGE ZADRUŽNIKOM

Dragi zadružnik, z odobritvijo novega statuta bo končno, po tolikih letih, zadruga spet prešla zadržnikom.

Dogodek je velikega pomena za njeno bodočo dejavnost.

Z novim statutom se bo družba spremenila v pravo zadrugo, ki jo bodo zadrugarji sami vodili, preverjali letni obračun, odločali o njenem upravljanju, odločali cene in s tem prispevali k boju proti druginji.

Vsem zadržnikom razdeljujemo volilnice: rumene barve za odobritev statuta, bele barve za izglasovanje upravnega sveta in nadzornega odbora.

Zadržniki bodo volilnice izpopolnili in jih odposlali, brez poštnine, po pošti. Volilnice bodo morale prispeti na tržaški poštni urad najkasneje do 10. ure, 10. aprila 1981.

Delavske zadruge zaupajo v popolno sodelovanje vseh zadržnikov, ki bo omogočilo, da se odobri nov statut in s tem potrdi prehod zadruge zadrugarjem.

Pozivu se pridružuje enotna federacija CGIL, CISL, CCdL, UIL in vabi k enotni udeležbi volitev.

DEŽELNI ZAVOD ZA ŠTUDIJE IN RAZISKAVE - C.G.I.L.

prireja 1. deželni fotografski natečaj
1. deželni kinematografski natečaj
1. MAJ 1981

na temo:

delo, delavsko gibanje in boj

Namen natečaja je pritegniti pozornost amaterjev do velikega bogastva in raznolikosti, ki izhajata iz delavskega boja, kmečkega sveta, življenja mladih in žensk. Tudi to lahko pripomore k obogatitvi naše stvarnosti in zgodovine.

Za zainteresirani lahko dobijo pojasnila na sedežu CGIL v ul. Pondares 8, tel. 750431 (int. 3435) najkasneje do 15. maja.

NAROČNIKOM

Že enkrat prej smo vas opozorili, da nam po pošti zavrnejo marsikatero številko našega glasila, včasih z opozorilom, da je naslov pomanjkljiv, zgrešen, ali da se je naročnik preselil ali celo umrl. Razumljivo je torej, da naletimo pri sestavljanju naslovov do nemajhnih težav, nekateri pa so nejevoljni, ker dobivajo časopis na katerega sploh niso naročeni.

Nekatere sekcije, posamezniki in naročniki nas sproti obveščajo, če pride do kakih sprememb, iz drugih krajev pa nimamo nobenega odziva.

Ker se je izkazalo, da moramo nujno pregledati in obnoviti naslove, naprošamo vse celice, sekcije, naročnike in raznašalce, da nam javijo morebitne spremembe. Prepričani smo, da boste naše težave razumeli in se nam čimprej javili.

Uredništvo

RAZPOROKA

Od zakona «iz ljubezni» do ločitve - Problemi mladih parov v SZ

Skoraj večina evropskih držav je že pred leti uredila zakon o razporoki. Danes se samo še v Španji potegujejo za dosego te človeške pravice. V Jugoslaviji skušajo ta zakon čimbolj posplošiti, oziroma, urediti tako, da bi pri tako drastični odločitvi ostala moški in ženska enakopravna, otroci pa čimmanj prizadeti. Poleg tega obstaja v Jugoslaviji zakon, ki določa, da imata moški in ženska, ki živita skupaj, pa čeprav nista uradno poročena, iste dolžnosti in pravice kot normalno vezana zakonca. Seveda jih v to nihče ne sili, ampak je prostovoljna izbira, ki dokazuje zrelost in odgovornost.

Loris Fortuna, kateremu Italijani tako širokogrudno pripisujejo očetovstvo zakona je izjavil, da je dosega zakona o razporoki v določeni meri začetek boja za osvoboditev ženske. Od takrat je minilo deset let, zakon je ostal vedno enak, čeprav so vsi tisti, ki se ga morajo poslužiti prepričani, da je zelo pomankljiv. Fortuna je med drugim povedal, da bi se po njegovem mnenju moralo dejansko marsikaj spremeniti, najprej skrajšati sedanjo petletno dobo ločitve zakoncev na dve leti. Nujno je poskrbeti za razne strukture, kot so otroški vrtci ali jasli, tako, da bi otroci ločenih staršev čimmanj občutili razdor družine. Povdaril pa je tudi, da takih ustanov nasplošno manjka. In to ni nobena novost.

In revije «URSS oggi» smo povzeli zanimive podatke o razporokah v Sovjetski zvezi.

V SZ sklenejo letno od 2 do 2,5 milijonov porok. Istočasno pa se dva zakonca na tri ločita. Sovjetska družba ne preprečuje niti ne spodbuja zakoncev k ločitvi, ampak si prizadeva doseči nekakšno stabilizacijo družinskih in zakonskih odnosov. Zainteresirana je do zdravih in srečnih družin zato, da bi se izboljšala vzgoja novih generacij in tako povečala rodnost. Upravičeno se torej 53. člen sovjetske ustave začne z besedami: «Družina je pod pokroviteljstvom države». Ustavno se zakon lahko razveže samo, če postanejo odnosi med zakoncema nevzdržni in onemogočajo nadaljen obstoj družine. To je tudi prav, saj se ne more moža in žene prisiliti, da ostaneta skupaj, če tega nočeta. Brez svobodne izbire do razveze ne more obstajati niti svobodna izbira poroke. Zato so v SZ v polovici šestdesetih let precej poenostavili postopek za raporoko.

Če ni v družini mladoletnih otrok in če ni med zakoncema nesporazumov glede premoženja, se zakon lahko razveže po enostavnem anagrafskem postopku. Če pa pride do razporoke potem sodišča, se država zavzame predvsem za interes otrok ločencev. Slednje namreč dodelijo tistemu roditelju, ki je sposoben pravilno vzgajati jih in to je v glavnem mati. Vzdrževalnina pa je že po zakonu določena: četrtnina dohodka za

enega otroka, tretina za dva in polovica za tri ali več otrok.

Socijologi so izvedli obsežno anketiranje, ki je privedlo do dokaj žalostnih rezultatov: dve tretini zakoncev se ločita pred petim letom zakona, ena tretina slučajev pa zajema družine, ko obstaja manj kot eno leto. Iz tega izhaja, da je problem razporoke pretežno problem mladih ljudi.

V vsem tem pa se pokaže nekakšna nedoslednost: 93% mladih zakoncev je izjavilo, da so se poročili iz ljubezni, toda velika večina razvezanih parov spada v zgoraj navedene primere porok iz ljubezni.

Vsekakor to ne pomeni, da je boljše, da se poroke sklepajo iz interesa. To spada v daljno preteklost, vsaj v SZ. Paradoks si razlagamo vsaj na dva načina: ljubezen naravnost sili v zakon, pri tem pa mladi ljudje pozabljajo probleme, ki jih družina povzroča. Živijo nekako v pričakovanju najboljšega, kar zakonsko življenje nudi. V drugem primeru pa se mlad par ziblje v iluziji golih čustev. Pristaviti pa moramo, da so v SZ šele pred kratkim uvedli sistem pripravljanja mladine v zakon takorekoč predzakonsko vzgojo in ta zamuda se danes slabo obrestuje.

Najpogostejši vzroki, ki pripeljejo do razveze pa so: alkoholizem, prešuštvo, neskladnost značajev, medsebojna ohladitev. Socijologi so mnenja, da je pogostokrat vzrok ločitve materialna podlaga, s katero mladi ljudje razpolagajo. Mnogi novoporočenci stopijo na zakonsko pot takorekoč s praznimi žepi. Težave, s katerimi se potem neizbežno srečujejo, povzročijo nesposobnost racionalnega upravljanja skupnih dohodkov. In prav to oviro mladi pari najtežje premostijo.

Toda glavni vzrok relativno visokega števila razporok v SZ je sledeč: nepravilna porazdelitev gospodinjinskih opravil negativno vpliva na družinsko sožitje. V glavnem je to mnenje socijologov. Stopnja izobrazbe je od generacije do generacije kvalitetnejša in zato se v partnerju išče enake ali vsaj podobne intelektualne in moralne lastnosti. Sovjetske ženske so «de jure in de facto» enakopravne moškim; skoraj ena tretina članov Sovjetov predstavljajo ženske, na deset višješolskih izobražencev je šest žensk. Vse ženske imajo zagotovljeno delo, ki se sklada s stopnjo njihove izobrazbe.

Za enako službo dobivajo ženske enako plačo kot moški in to jim nudi finančno neodvisnost. Toda v družinskem krogu so stvari nekoliko drugačne, saj še obstajajo zmetki nekdanje neenakopravnosti. Na ženska ramena pade skoraj vse gospodinjinsko delo, čeprav je tudi sama redno zaposlena, kot se je dogajalo, ko je bila ženska popolnoma izključena iz javnih in pro-

duktivnih krogov. Moška mentaliteta je še daleč od današnje stvarnosti in to povzroča trenje in nezadovoljstvo v družinskem krogu.

Dejstva in statistike torej dokazujejo, da se 61% žensk odloči za razporoko predvsem, ker so jih soprogi razočarali.

V Italiji vložijo prošnjo za razporoko moški in ženske v skoraj enakem številu, v SZ pa so ženske dosti bolj pogumne, vendar je jasno, da imajo tudi veliko več možnosti za ohranitev delovnega mesta, saj ne predstavlja varstvo otrok nobenega problema. Vsekakor je povsod po svetu in za vse zakonce, predvsem starše, razporoka velik udarec; kdor največ trpi so kajpak otroci, ker večkrat postanejo in ostanjejo vzrok kreganja in nesmiselnega sovraštva med roditeljskima.

Gospodarski ukrepi

(Nadaljevanje s 1. strani)

Velika industrija hočeš razpolaga z lastnimi notranjimi finančnimi rezervami, medtem ko je dejavnost male in srednje industrije odvisna predvsem od kreditnega sistema. Investicijski krediti bodo sedaj držji, kar objektivno pomeni (sam Forlani to priznava), da se bo v Italiji povečala brezposelnost. Verjetno bo pred koncem leta samo v Italiji več kot 2 milijona brezposelnih. Socialna kriza se torej zaostruje, kot se zaostruje pritisk gospodarjev (Confindustrie) na sindikalno gibanje. Družbena napetost pa se bo bujno izražala tudi na politični ravni.

Po «pilatovski»

nadaljevanje s 4. strani

Znano je, da bomba na oknu slovenske šole v Trstu ni počila. In vendar je pomembna, vsaj po našem mnenju. Bomba je namreč sestavljala kovinska škatla, za eksplozijo pa bi morala poskrbeti tempirana ura. Avgusta so se atentati na vlakih izjalovili, ker bombe niso imele rušilne moči. Bile so v neprimernih zavojih. Pri svetem Ivanu pa je eksploziv bil v kovinski škatli. Rušilna moč je bila torej zagotovljena. Vendar ni delovala tempirana ura. Neznani atentatorji so spoznali, da potrebujejo zanesljive timerje. Slednje pa sta nekaj tednov pozneje kupila Freda in neki električar. Bomba za milanski pokol je počila predvsem zato, ker je bila v kovinski škatli in jo je vnel timer, kakršne imajo pralni stroji in se ne zatika. Na vezni člen, ki ga v strategiji atentatov leta 1969 predstavlja bomba na svetovanski slovenski šoli, smo zaman opozarjali. Tržaški sodniki so zadevo podcenjevali, predvsem pa niso želeli, da bi zadevo preiskovali milanski ali padovanski sodniki. Vprašujemo se le, ali so tudi sodniki iz Catanzara prezrli ta člen, za katerega trdijo, da ga ni.